

FUNDACJA
BATOREGO

MONITOR antykorupcyjny

19 września 2024

Monitor antykorupcyjny #4

Monitor to cykl regularnie publikowanych, krótkich analiz forumIdei poświęconych kluczowym problemom funkcjonowania państwa. Co miesiąc przygotowujemy teksty omawiające to, co wydarzyło się w ostatnim okresie w dwóch obszarach: przeciwdziałania korupcji (*Monitor antykorupcyjny*) oraz praworządności i przejrzystości procesu legislacyjnego (*Monitor legislacyjny*).

Mamy nadzieję, że będą one służyły pomocą politykom, urzędnikom państwowym i samorządowym, ekspertom, osobom w organizacjach społecznych oraz wszystkim zainteresowanym tym, jak działa polskie państwo. W najbliższym czasie przygotowujemy kolejne Monitory.

W tej edycji *Monitora antykorupcyjnego* przeglądamy istotne w naszej ocenie zdarzenia, które miały miejsce od ostatnich dni lipca do końca sierpnia.

1. Najważniejsze wydarzenia

- **Państwowa Komisja Wyborcza 29 sierpnia odrzuciła sprawozdanie Komitetu Wyborczego Prawa i Sprawiedliwości¹.** Komisja zakwestionowała legalność wydatków KW PiS na ponad 3,6 milionów, wskutek czego dotacja oraz subwencja dla tej partii ma być pomniejszona o 10 milionów złotych. Ponadto kwota wydatków uznanych za nieprawidłowe będzie musiała zostać zwrócona do budżetu państwa. Za nielegalnie przyjęte przez KW PiS korzyści Komisja uznała wydatki na kwotę na ponad 2,6 miliona, przeznaczone m.in. na: prowadzenie przez etatowych pracowników Rządowego Centrum Legislacji (RCL) działań promujących ówczesnego prezesa RCL, a zarazem kandydata w wyborach do Sejmu; monitoring i analizę mediów społecznościowych przez Naukową i Akademicką Sieć Komputerową czy produkcję spotu reklamowego przez Ministerstwo

¹Uchwała nr 316/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 sierpnia 2024,
https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1725025956_kw-pis.pdf (dostępny tu i dalej: 19 września 2024).

Sprawiedliwości, emitowanego w czasie kampanii, a także na niektóre wydarzenia, mające informować o polityce rządu (np. pikniki promujące program 800 plus), a będące w rzeczywistości promocją partii rządzącej. Decyzja PKW jest ważna przede wszystkim dlatego, że Komisja po raz pierwszy zdecydowała się na tak pogłębioną analizę wydatków komitetu wyborczego. Dalszą konsekwencją tej decyzji może być także odebranie Prawu i Sprawiedliwości partyjnej subwencji na okres trzech lat. Zanim jednak do tego dojdzie, odwołanie od decyzji PKW w sprawie kwestionowanych wydatków na kampanię wyborczą rozpatrzy Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Organ ten nie jest jednak uznawany za niezależny sąd przez sądy europejskie, stąd każda decyzja tego gremium stanie się płaszczyzną kolejnego sporu. Sprawa ta pokazuje jednocześnie, jak blisko korupcja (w tym przypadku w formie nadużyć w finansowaniu polityki) wiąże się z zagadnieniem praworządności.

- **W ostatnich dniach lipca Minister Sprawiedliwości przesłał do Rządowego Centrum Legislacji projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw².** Celem tego projektu jest nie tylko odwrócenie negatywnych zmian w strukturze i działaniu prokuratury, wprowadzonych w okresie rządów prawicy, ale przede wszystkim stworzenie nowego modelu prokuratury, która będzie lepiej zabezpieczona przed wpływami polityków. To niezwykle istotna zmiana z punktu widzenia przywracania praworządności w Polsce, ale też ścigania przestępczości korupcyjnej, bo tutaj prokuratura odgrywa kluczową rolę. Projekt zakłada m.in. rozdział funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego, zwiększenie kompetencji Prokuratora Generalnego (w porównaniu do systemu, który już obowiązywał w latach 2009–2016), ustanowienie autonomii budżetowej Prokuratora Generalnego oraz wprowadzenie demokratycznego modelu wyboru na to stanowisko. W sierpniu trwały konsultacje publiczne projektu i opiniowanie go przez inne organy państwa.
- **W sierpniu prokuratura zintensyfikowała działania dotyczące wskazania nieprawidłowości w rozliczeniach przejazdów przez Ryszarda Czarneckiego w latach 2009–2013, gdy sprawował on mandat europoła.** Wcześniej służby kontrolne Parlamentu Europejskiego i OLAF stwierdziły nieprawidłowości w rozliczeniach na kwotę ponad 200 tysięcy euro. Część tej sumy europoseł zwrócił Parlamentowi Europejskiemu, co jednak nie zwalnia go z ewentualnej odpowiedzialności karnej w Polsce. W czasie rządów PiS prokuratura nie zajmowała się efektywnie tą sprawą, , dopiero pod nowym kierownictwem doprowadzono do postawienia zarzutów Czarneckiemu.

---

² Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw, 30 lipca 2024, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12387801>.

- **Rozszerza się zasięg wyjaśniania korupcji w Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych³ (RARS), o której pisaliśmy w poprzednim *Monitorze*.** Nieprawidłowości mają dotyczyć m.in. wielomilionowych kontraktów na zakup i dostawę sprzętu medycznego do Polski w czasie pandemii COVID-19 oraz dla Ukrainy zmagającej się z rosyjską agresją. W sierpniu prokuratura wystosowała [list gończy za Michałem Kuczmierowskim⁴](#), byłym szefem RARS. Wcześniej oświadczył on w mediach, że się nie ukrywa, przebywa w Londynie, ale nie zamierza wracać do Polski, bo nie wierzy w uczciwość dotyczącego go postępowania. Innym ważnym podejrzanym jest Paweł Szopa, właściciel marki odzieżowej *Red is Bad*, który miał korzystać z ustawianych zamówień. [W sprawie zatrzymano już lub aresztowano kilku innych pracowników RARS⁵](#).
- **W sierpniu Prokurator Generalny przygotował wnioski do Parlamentu Europejskiego w sprawie uchylenia immunitetów trzem byłym członkom rządu prawicy, obecnie europosłom: Michałowi Dworczykowi, Mariuszowi Kamińskiemu i Maciejowi Wąsikowi.** [W przypadku Michała Dworczyka⁶](#) chodzi m.in. o niedopełnienie obowiązków w związku z prowadzeniem korespondencji w sprawach służbowych poprzez prywatną skrzynkę mailową, która następnie została przejęta przez hakerów i upubliczniona. [W przypadku Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika⁷](#) wnioski dotyczą bezprawnego wykonywania przez nich funkcji posłów już po tym, jak automatycznie utracili mandaty wskutek wyroku sądu z 20 grudnia 2023 roku i skazania ich m.in. także za nadużycie uprawnień i niedopełnienie obowiązków w czasie, gdy kierowali Centralnym Biurem Antykorupcyjnym.
- **27 sierpnia Prokuratura Krajowa zdecydowała o postawieniu zarzutów przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków byłemu wiceministrowi sprawiedliwości**

³ Prokuratura Krajowa, *Informacja o kolejnych podejrzanym w śledztwie dotyczącym nieprawidłowości w Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych (RARS)*, 22 sierpnia 2024, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/informacja-o-kolejnych-podejrzanym-w-sledztwie-dotyczacym-nieprawidlowosci-w-rzadowej-agencji-rezerw-strategicznych-rars>.

⁴ Komenda Stołeczna Policja, *Poszukiwany listem gończym Michał Kuczmierowski*, 27 sierpnia 2024, <https://ksp.policja.gov.pl/pl/dzialania/aktualnosci/64709.Poszukiwany-listem-goncym-Michal-Kuczmierowski.html>.

⁵ Prokuratura Krajowa, *Informacja o przedstawieniu zarzutów dwóm pracownikom Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych*, 30 lipca 2024, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/informacja-o-przedstawieniu-zarzutow-dwom-pracownikom-rzadowej-agencji-rezerw-strategicznych>.

⁶ Prokuratura Krajowa, *Komunikat w sprawie wniosku o uchyleniu immunitetu Michałowi Dworczykowi posłowi do Parlamentu Europejskiego*, 29 sierpnia 2024, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/komunikat-w-sprawie-wniosku-o-uchylenie-immunitetu-michalowi-dworczykowi-poslowi-do-parlamentu-europejskiego>.

⁷ Prokuratura Krajowa, *Komunikat ws. wniosków o uchylenie immunitetów Mariuszowi Kamińskiemu i Maciejowi Wąsikowi*, 29 lipca 2024, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/komunikat-ws-wnioskow-o-uchylenie-immunitetu-mariuszowi-kaminskiemu-i-maciejowi-wasikowi>.

Michałowi Wosiowi⁸. Niedopełnienie obowiązków ma dotyczyć zawarcia umowy z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym na kwotę 25 milionów na zakup „środków techniki specjalnej” (system Pegasus) ze środków Funduszu Sprawiedliwości, podczas gdy CBA jest finansowane wyłącznie z budżetu państwa. Z kolei przekroczenie uprawnień miało polegać na poleceniu wypłaty przez Fundusz Sprawiedliwości wspomnianej kwoty, co miało skutkować wyrządzeniem istotnej szkody dla Skarbu Państwa.

- **21 sierpnia zakończyły się konsultacje publiczne dotyczące projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej do wzmocnionej współpracy w zakresie Prokuratury Europejskiej (EPPO)**⁹. Przystąpienie Polski do EPPO istotnie wzmocni potencjał państwa, jeśli chodzi o przeciwdziałanie korupcji związanej z wydatkowaniem funduszy europejskich. Projekt ustawy trafił do Komitetu ds. Spraw Europejskich. Szacuje się, że do końca tego roku Polska sfinalizuje proces przystąpienia do EPPO.
- **Dla porządku odnotujmy brak postępów w istotnych kwestiach związanych z przeciwdziałaniem korupcji, którym przyglądaliśmy się w poprzednich trzech wydaniach Monitorów:**

(1) Żadna z trzech parlamentarnych komisji śledczych (do spraw wyborów kopertowych, afery wizowej i systemu Pegasus) nie zakończyła prac.

(2) Prace nad poselskimi projektami ustaw, dotyczącymi oświadczeń majątkowych (druki nr 155, projekt większości¹⁰ i 156¹¹ – projekt opozycji) nie posunęły się do przodu.

(3) Prace nad poselskim projektem całościowej reformy systemu nominacji na funkcje zarządcze w spółkach skarbu państwa¹² także nie były kontynuowane.

---

⁸ Prokuratura Krajowa, *Informacja o przedstawieniu zarzutów byłemu wiceministrowi sprawiedliwości Michałowi Wosiowi*, 28 sierpnia 2024, <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/informacja-o-przedstawieniu-zarzutow-bylemu-wiceministrowi-sprawiedliwosci-michalowi-wosiowi>.

⁹ Rządowe Centrum Legislacji, *Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej do wzmocnionej współpracy w zakresie Prokuratury Europejskiej*, 5 lipca 2024, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12386952/katalog/13068559#13068559>.

¹⁰ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne oraz niektórych innych ustaw*, druk nr 155, 21 listopada 2023, <https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=155>.

¹¹ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne oraz niektórych innych ustaw*, druk nr 156, 29 grudnia 2023, <https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=156>.

¹² Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu naprawy ładu korporacyjnego w spółkach z udziałem Skarbu Państwa*, druk nr 261, 1 marca 2024, <https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=261>.

(4) Również rządowe prace nad projektem ustawy o wzmocnieniu koordynacji działań antykorupcyjnych, likwidacji Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz zmianie niektórych ustaw¹³ nie weszły w nowy etap.

2. Dobre i złe praktyki

- **Dobra praktyka.** Pod koniec sierpnia Prokuratura Krajowa ogłosiła utworzenie specjalnego zespołu prokuratorów, których zadaniem będzie zbadanie spraw, które w latach 2016–2023 wzbudzały szczególną uwagę opinii publicznej¹⁴. Komunikat nie precyzuje, jakich spraw ma dotyczyć, ale być może także te o charakterze korupcyjnym, w szczególności dotyczące najwyższych urzędników państwowych i polityków obozu rządzącego, np. afera wywołana przez Marka Ch., byłego szefa Komisji Nadzoru Finansowego, czy umorzona sprawa tzw. dwóch wież, które miały być budowane przez Spółkę Srebrna, związaną z PiS). Zespół ma zbadać sposób prowadzenia spraw, zasadność i merytoryczność podejmowanych decyzji czy podejmowania przez prokuratorów końcowych rozstrzygnięć (np. w zakresie postawienia lub niepostawienia zarzutów). Efektem prac zespołu ma być publicznie dostępny raport, który nie naświetli problemy w działaniu prokuratury we wskazanym okresie, ale także sformułuje rekomendacje co do poprawy funkcjonowania tego organu, kluczowego z punktu widzenia zwalczania przestępczości korupcyjnej.
- **Zła praktyka.** Pod koniec sierpnia zdymisjonowano wiceministra sprawiedliwości Bartłomieja Ciążyńskiego (Nowa Lewica). Urzędnik pojechał na wakacje służbową limuzyną i dwukrotnie zapłacił za paliwo służbową kartą. Tłumaczył się niewiedzą, że tak nie można robić. Nikt w koalicji rządowej nie bronił wiceministra – i słusznie, że poniósł odpowiedzialność polityczną, jak na polskie standardy dość szybko. Sprawą zajęła się także prokuratura. Lokalne media z Wrocławia (skąd pochodzi były wiceminister) już wcześniej zajmowały się kontrowersyjnymi działaniami tego polityka Lewicy, a mimo to został rekomendowany na wysokie stanowisko.

3. Działania Fundacji Batorego

---

¹³ Rządowe Centrum Legislacji, *Ustawa o koordynacji działań antykorupcyjnych oraz likwidacji Centralnego Biura Antykorupcyjnego*, 29 maja 2024,

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12385657/katalog/13061316#13061316>.

¹⁴ Prokuratura Krajowa, *Informacja o powołaniu w PK zespołu prokuratorów do zbadania spraw pozostających w zainteresowaniu opinii publicznej ze względu na ich przedmiot oraz charakter*, 28 sierpnia 2024,

<https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/informacja-o-powolaniu-w-pk-zespolu-prokuratorow-do-zbadania-spraw-pozostajacych-w-zainteresowaniu-opinii-publicznej-ze-wzgledu-na-ich-przedmiot-oraz-charakter>.

- **W połowie sierpnia Fundacja Batorego, na zaproszenie Norweskiego Komitetu Helsińskiego, uczestniczyła w corocznym festiwalu demokracji Arendalsuka.** Wzięliśmy m.in. udział w dyskusji na temat wzmocnienia demokracji w Ukrainie poprzez wdrażanie bardziej efektywnej polityki antykorupcyjnej¹⁵. Wprawdzie w tym obszarze Polska ma jeszcze wiele do zrobienia i odrobienia po ośmiu latach rządów prawicy, to jednak nie można zaprzeczyć, że jeśli chodzi o walkę z korupcją mamy doświadczenie i osiągnięcia, którymi warto dzielić się nie tylko z Ukrainą, ale i z Norwegią.

Grzegorz Makowski –ekspert forumIdei Fundacji im. Stefana Batorego, profesor Szkoły Głównej Handlowej,. Zajmuje się m.in. zagadnieniem korupcji i polityki antykorupcyjnej, rozwojem społeczeństwa obywatelskiego i sytuacją organizacji pozarządowych.

Kontakt: forumidei@batory.org.pl

---

¹⁵ *Does war make the state? The present and future of Ukrainian democracy*, Arendalsuka, 14 sierpnia 2024, <https://program.arendalsuka.no/event/view/25660>.